

Eric Brown: Indok-kontexualizmus

(Magyar nyelvű disszertáció-kivonat)

Disszertációm a cselekvések és attitűdök indokainak természetéről szól. Az indokokat általánosságban (nem csupán az erkölcsi vitákban) vizsgálva megmutatom, hogy azok fogalmilag prioritást élveznek a racionalitáshoz képest, majd kifejtem és érvekkel alátámasztom saját neointentalista, kontexualista, kvázi-partikularista felfogásomat.

A racionalitás élvez-e elsőbbséget a cselekvések és attitűdök indokaival szemben, vagy fordítva, azaz: a cselekvések racionalitására hivatkozva határozzuk meg az indokokat, vagy maguknak az indokoknak van normatív erejük? Részletesebb kritikával illetem a racionalitás két elméletét. Az egyik Derek Parfittól és Scanlon Parfitról szóló elemzéséből származik, és azt állítja, hogy egy attitűd racionális/irracionális jellege attól függ, hogy az racionálisan kritizálható-e. A másik felfogás, melyet részletesebben vizsgálok, Joshua Gerté. Gert szerint egy cselekvés akkor racionális, ha nem jár a cselekvőre háramló szignifikáns ártalom kockázatával, vagy az ilyen ártalom ellensúlyozható. Megmutatom, hogy ez a felfogás is túlságos inkluzív, valamint Parfítéhoz hasonlóan rejtett előfeltételezéseket foglal magában indokokat illetően, tehát valójában feltételezi az indokok valamely felfogását.

Ezek után bemutatom saját (1) konstruktivista, „neointentalista” és partikularista felfogásomat az indokok természetéről. (1) Az erkölcsi tények emberi perspektívákhoz kapcsolódnak; ezek vizsgálata során az ágens pozicionáltságát sem lehet figyelmen kívül hagyni. (2) A vágyak (pro-attitűdök, stb.) és az indokokat szolgáltató tulajdonságok között egy bizonyos (nem ok-okozati és nem igazoló jellegű) ‘eredmény’ viszony megléte mellett érvelek. (Maguk a vágyak a dolgok észlelt tulajdonságain alapulnak.) (3) Ami egyik kontextusban indokul szolgál,

más kontextusban esetleg éppen az ellenkező cselekvésre szolgáltat indokot. Az indokokat tehát kontextuálisan, szituációfüggőként kell értelmezni. Hogy az ágensnek valójában milyen indokai vannak, relatív absztrakciók és rekontextualizálási kísérletek segítségével állapíthatjuk meg.